

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА БІОЛОГІЇ ЛІСУ, МИСЛИВСТВОЗНАВСТВА ТА ІХТІОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан _біологічного факультету

_____ Л.О. Омелянчик
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2021 _____

ВІДТВОРЕННЯ ОБ'ЄКТІВ ЖИВОЇ ПРИРОДИ
(назва навчальної дисципліни)
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)
денної (очної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 091 Біологія
(шифр, назва спеціальності)
освітньо-професійна програма Біологія
(назва)

Укладач : __Тунік А.Г., к. с/г н., доцент
(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри біології лісу,
мисливствознавства та іхтіології

_____

Протокол № 2 від “ 9 ” 10 2021 р.
Завідувач кафедри _____
_____ Домніч В.І.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Біологічного факультету

Протокол № _____ від “ _____ ” _____ 2021 р.
Голова науково-методичної ради
факультету _____
(підпис) Н.М.Притула
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Погоджено з навчальною лабораторією
інформаційного забезпечення освітнього
процесу

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

2021_ рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
			заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 09 Біологія (шифр і назва)	Кількість кредитів –3	Вибіркова дисципліна (відповідно до ОПП)	
		Цикл дисципліни-цикл вільного вибору в межах спеціальності	
Спеціальність 091 Біологія (шифр і назва)	Загальна кільк. годин –90	Семестр:	
+			2 -й
Освітньо-професійна програма Біологія (назва)	Змістових модулів –4	Лекції	
		год.	6 год.
		Лабораторні (о відповідно до навчального плану освітньої програми)	
Рівень вищої освіти: бакалаврський (необхідне обрати)	Кількість поточних контрольних заходів – 8		4.год.
		Самостійна робота	
			80 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Відтворення об'єктів дикої природи» є всебічне пізнання раціонального використання природно-ресурсного потенціалу України, ознайомлення та реалізація законодавчої та нормативно-правової бази щодо захисту, охорони й відтворення об'єктів дикої природи, збереження біорізноманіття екосистем, а також впровадження ефективних методів оптимізації відтворення об'єктів дикої природи, використання природних ресурсів. Надання студентам комплексу теоретичних та практичних знань, які допоможуть в організації господарств при розведенні тварин для відтворення та поповнення мисливської фауни й збереження рідкісних, зникаючих видів у сучасних умовах.

Завданнями вивчення дисципліни «Відтворення об'єктів дикої природи» є отримання теоретичних та практичних знань щодо актуальних проблем правового регулювання відносин використання та відтворення об'єктів дикої природи, охорони фауни та флори. А також формування у студентів практичних навичок щодо самостійного розв'язання складних й нетипових проблем, пов'язаних з відтворенням об'єктів дикої природи та з реалізацією норм фауністичного й флористичного права.

У результаті вивчення курсу студент повинен

знати:

- зміст нормативно-правових актів щодо відтворення об'єктів дикої природи та фауністичного законодавства;
- визначення основних категорій і понять;
- особливості біології основних об'єктів дикої природи;
- обсяги використання різного роду природних ресурсів;
- класифікацію природних ресурсів та їх роль у народному господарстві;
- нормативно-правові документи у галузі охорони та раціонального використання об'єктів дикої природи та природних ресурсів.

вміти:

- відрізнити правовідносини, що регулюють відтворення об'єктів дикої природи;
- знаходити шляхи відтворення, їх вирішення, орієнтуватись у напрямках відтворення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи, що забезпечують досягнення результатів навчання та компетентностей
<p>Компетентності: <u>Інтегральна компетентність:</u></p> <p>ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі лісового і мисливського господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів лісівничої науки і характеризується комплексністю та відповідністю природних зональних умов.</p> <p><u>Загальні компетентності. Компетентності, визначені стандартом вищої освіти:</u></p> <p>ЗК-1 Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-3 Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності.</p>	<p>Методи навчання: інформаційно-рецептивний метод, метод проблемного викладу, лекція, реферування наукових праць (у тому числі іноземними мовами), мозковий штурм, самостійна робота з опрацювання професійної термінології та виконання науково-дослідницьких завдань професійного спрямування, евристичний метод, підготовка презентацій, дискусійний метод (диспути; групові дискусії).</p> <p>Контрольні заходи:</p> <p>Поточний контроль:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виконання тестових завдань; • перевірка і захист практичних завдань; контрольна роботи із

<p>ЗК-4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-13 Набуття навичок та формування суджень з наукових, соціальних та інших проблем.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПРН 1 Аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, формування національної гідності та патріотизму.</p> <p>ПРН 2 Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.</p> <p>ПРН 4 Володіти базовими гуманітарними, природничо-науковими та професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення лісового господарства.</p> <p>ПРН 14 Виконувати чітко та якісно професійні завдання, удосконалювати технологію їх виконання та навчати інших.</p> <p>ПРН 18 Здійснювати професійні взаємодії та взаємозв'язки з працівниками лісового та мисливського господарств та фахівцями природоохоронних установ та організацій.</p> <p>ПРН 21 Сучасні джерела одержання наукової та професійної інформації та інформаційні технології; основні програмні засоби зберігання, обробки та аналізу результатів наукової та професійної діяльності.</p>	<p>кожної проміжної атестації.</p> <p>Підсумкові контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> захист індивідуального науково-аналітичного та аналітично-розрахункового завдань; <p>складання заліку</p>
--	--

Міждисциплінарні зв'язки. *Відтворення об'єктів живої природи* – це комплекс заходів, спрямованих на підтримку й збільшення промислових запасів об'єктів видобутку й поліпшення їхнього видового складу шляхом штучного розведення й акліматизації організмів, поліпшення природних умов їхнього перебування й розмноження. Отже *відтворення об'єктів живої природи* тісно пов'язано з такими дисциплінами як зоологія, іхтіологія, біологія індивідуального розвитку, екологія та ін.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Тема 1. Рівні організації біорізноманіття

Популяція – основний об’єкт управління та господарського використання. Цілісність популяцій як систем. Принципи аналізу та управління популяціями. Просторова та функціональна структура популяції. Функціональна структура та щільність популяції. Типи динаміки численності. Внутрішньорічні та щорічні зміни чисельності в межах ареалу популяції. Щільність популяції. Народжуваність – здатність особин популяції до відтворення. Смертність – швидкість зменшення чисельності популяції. Оптимальна та господарсько-доцільна щільність популяцій. Моделі популяційної структури. Біотичний (репродуктивний) потенціал популяції. Стратегії виживання популяцій. Розселення. Темпи росту популяцій. Механізми, що визначають репродуктивний потенціал. Екологічні резерви популяцій диких тварин. Основні характеристики популяції: ареал – територія (акваторія), на якій поширена популяція. Чисельність популяції – кількість особин, які належать до однієї популяції. Рівні організації біорізноманіття. Адаптованість популяцій до господарської діяльності людини.

Змістовий модуль 2. Тема 2.Збереження біорізноманіття

Специфічні проблеми та збереження біорізноманіття. Класифікація принципів збереження для окремих видів популяцій. Популяційно-видовий рівень: збереження і відновлення чисельності та ареалів видів та їх природних популяцій, достатніх для їхнього стабільного існування і розвитку; збереження внутрішньопопуляційного генетичного різноманіття та генетичної унікальності видів та їх природних популяцій; збереження різноманіття структури популяції (статевої, вікової, соціальної); збереження різноманіття популяцій, внутрішньовидових форм (рас, екологічних форм, підвидів та ін.); збереження середовища існування – типового для окремих популяцій. Екосистемний рівень: збереження та відновлення рослинних і тваринних угруповань; підтримання природних процесів формування складу і структури цих угруповань; збереження та відтворення природних екосистем; збереження різноманіття екосистем; збереження абіотичного середовища (абіотичних компонентів екосистем). Біосферний рівень. збереження територіальних комплексів екосистем – біомів; збереження глобальної екосистеми – біосфери; збереження глобального видового різноманіття; збереження генофонду рослинного і тваринного світу – генетичної пам’яті розвитку життя на Землі. Стратегія збереження біорізноманіття. Заходи щодо охорони, раціонального використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Збереження умов існування видового і популяційного різноманіття тварин. Цілісність природних угруповань тварин і рослин. Дотримання науково обґрунтованих нормативів і лімітів. Використання об’єктів тваринного і рослинного світу та забезпечення невиснажливого використання диких тварин й рослин та їх відтворення.

Змістовий модуль 3. Тема3. Проблеми збереження мисливсько-промислових видів тварин

Тваринний світ. Сукупність тварин певної території. Поширення тварин тісно за природною зональністю. Характеристика природних зон України (полісся, лісостеп, степ, гірський Крим і Карпати). Основні зони, що характеризують різноманітність мисливської фауни.

Біологічні особливості диких тварин по природних зонах. Загальна характеристика диких тварин для Полісся, представники: лось, козуля європейська, кабан дикий, куниця лісова, тетерук, глухар, рябчик. Загальна характеристика для лісостепу, представники: дикий кабан, олень шляхетний, козуля європейська, заєць-русак, борсук, лисиця. Біорізноманіття природних умов (мисливських угідь). Видовий склад мисливської фауни. Для степу – заєць-русак, дрохва, сіра куріпка,

перепел. Карпати – олень шляхетний, козуля європейська, ведмідь бурий, кіт лісовий.

Змістовий модуль 4. Тема 4. Проблеми правового забезпечення охорони рослинного та тваринного світу

Проблеми визначення змісту охорони тваринного та рослинного світу. Проблеми встановлення заборони та обмежень при використанні об'єктів тваринного та рослинного світу. Проблеми охорони від самовільного використання та інших порушень встановленого законодавством порядку використання об'єктів тваринного та рослинного світу. Проблеми охорони середовища існування, умов розмноження і шляхів міграції тварин. Проблеми запобігання загибелі тварин під час здійснення виробничих процесів. Проблеми формування екологічної мережі, створення державних заповідників, заказників і визначення інших природних територій та об'єктів, що підлягають особливій охороні. Проблеми встановлення особливого режиму охорони видів тварин, занесених до Червоної книги України. Проблеми розроблення і впровадження програм (планів дій) щодо збереження та відтворення видів диких тварин і рослин, які перебувають під загрозою зникнення. Проблеми розведення в неволі рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тварин, створення центрів та "банків" для зберігання генетичного матеріалу. Проблеми охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, та типових природних рослинних угруповань. Проблеми встановлення науково обґрунтованих нормативів і лімітів використання об'єктів тваринного світу та вимог щодо засобів їх добування. Проблеми надання допомоги тваринам у разі захворювання, загрози їх загибелі під час стихійного лиха та внаслідок надзвичайних екологічних ситуацій. організації наукових досліджень, спрямованих на обґрунтування заходів щодо охорони тваринного світу. Проблеми запобігання проникненню в природне середовище України чужорідних видів диких тварин та здійснення заходів щодо недопущення негативних наслідків у разі їх випадкового проникнення. Проблеми збереження умов місцезростання об'єктів рослинного світу.

Тема 5. Проблеми управління в галузі охорони, використання і відтворення рослинного та тваринного світу

Проблеми державного управління у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми реалізації повноважень Верховної Ради України у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми реалізації повноважень Кабінету Міністрів України у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми реалізації повноважень органів виконавчої влади у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми реалізації повноважень представницьких органів у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми визначення функції державного управління у галузі охорони, використання і відтворення тваринного та рослинного світу. Проблеми ведення державного кадастру тваринного та рослинного світу. Проблеми ведення державного обліку тварин та обігу обсягів їх добування. Проблеми здійснення моніторингу тваринного та рослинного світу. Проблеми здійснення контролю галузі охорони, використання і відтворення тваринного та

рослинного світу. Необхідність урахування вимог щодо охорони рослинного світу під час проведення екологічної експертизи та розробки й встановлення екологічних

нормативів. Проблеми забезпечення ввезення в Україну та вивезення за її межі об'єктів рослинного світу.

4. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	1. Рівні організації біорізноманіття.	...	2
2	2. Збереження і відтворення мисливських тварин	...	1
3	3. Правове забезпечення охорони рослинного та тваринного світу	...	1
4	4. Проблеми управління в галузі охорони, використання і відтворення рослинного та тваринного світу	...	2
Разом			6

5. Теми лабораторних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	2	3	4
1	1. Рівні організації біорізноманіття.	...	2
2	2. Збереження і відтворення мисливських тварин	...	1
3	3. Правове забезпечення охорони рослинного та тваринного світу	...	1
4	4. Проблеми управління в галузі охорони, використання і відтворення рослинного та тваринного світу	...	2
Разом			6

6. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	4		2		2		11	5	10	15
2	15	2		1		1		13	5	10	15
3	15	2		2		2		13	5	10	15
4	15	4		1		1		11	5	10	15
Усього за змістові модулі	60	12		6		6		46	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль залік/екзамен	30								20	20	40
Загалом	90								40	60	100

7. Види і зміст поточних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Контрольні питання	1. Дайте характеристик існуючим системам розведення фазана. 2. Вкажіть основні технологічні аспекти утримання молодняка куріпки, качок, фазана.	Демонстрація сформованого мислення; -знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі; послідовний, логічний, обґрунтований, безпомилковий виклад матеріалу;	5
	Лабораторна робота	Провести розрахунок об'ємних показників дичоферми для фазана.	Всі завдання лабораторної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу;	10
Усього за ЗМ 1	2			15
2	Контрольні питання	Підбір видів і породи для розведення. Як обладнати вольєри.	Демонстрація сформованого мислення; -знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі; безпомилкові відпов	5
	Лабораторна робота	Вирощування декоративних форм фазанів і цесарок.	Всі завдання лабораторної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання програмного матеріалу;	10

Усього за ЗМ 2	2			15
	Контрольні питання	Технології розведення хутрових звірів.	Демонстрація сформованого мислення; -знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі; безпомилкові відповіді	5
	Лабораторна робота	.Визначення кількості кормів необхідних для дичоферми протягом року.	Всі завдання лабораторної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання .програмного матеріалу;	10
Усього за ЗМ 3				15
	Контрольні питання	Умови утримання й годівлі. Одержання продукції. Розведення звірів на фермах. Годівля батьківського поголів'я та молодняку. Нормування поживних речовин у раціонах. Потреба тварин в білках, жирах, вуглеводах, мінеральних речовинах, вітамінах. Тваринні та рослинні корми.	Демонстрація сформованого мислення; -знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі; безпомилкові відповіді	5
	Лабораторна робота	Особливості розведення та вирощування хутрових звірів. Умови утримання й годівлі. Вимоги до звіроферм.	Всі завдання лабораторної роботи виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання	10
Усього за ЗМ 4	2			15
Усього за змістові модулі	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Теоретичне завдання	Питання для підготовки визначені в залікових питаннях	Демонстрація сформованого мислення; -знання і розуміння всього програмного матеріалу в повному обсязі; безпомилкові відповіді	20
	Практичне завдання	Практичне завдання визначене в залікових питаннях	Всі відповіді практичного завдання виконані повністю без помилок; студент демонструє всебічне системне і глибоке знання	20
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна література

1. Архипчук В. А. Основи дичорозведення та звірівництва: конспект лекцій. Київ: Наукова думка, 2016. - 186 с.
2. Бондаренко В.Д. Вирощуванню сірих куропаток на дичофермах: конспект лекцій. Київ: Либідь, 2006. 74 с.
3. Бичківський Т.В. Розведення мисливських тварин: консп. лекц. Київ: Аграрна наука, 2009. 212 с.
4. Геращенко М.М. Дичеферми. навч. посіб. Харків: Фокус, 2014. 180 с.
5. Гонтаренко В.Д.. Методичні рекомендації по вирощуванню фазанів: конспект. лекцій. Київ: Либідь, 2016. 74 с.
6. Бевольська М.В. Р Звірівництво: конспект лекцій. Чернівці: Друкарня, 2015. 148 с.
7. Бичківський Т.В. Розведення мисливських тварин: консп. лекц. Київ: Аграрна наука, 2009. 215 с.

Додаткова:

1. Бевольська М.В. Р Звірівництво: конспект лекцій. Чернівці: Друкарня, 2000. 148 с.
2. Волох А.М. Вирощування мисливських тварин: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020.-400 с.
3. Дашківська М.В. Звірівництво: навч.. посіб. Львів: Навчальна книга, 2015. 78 с .
- 4.Засуха Т.В. Розведення с.-г. тварин з основами спеціальної зоотехнії: навчальний посібник. Київ: Аграрна наука, 2013. 512 с
- 5.Романівський С.М. Мисливствознавство: конспект лекцій Київ: Либідь,

Інформаційні ресурси:

- 1 Законодавство України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> 2008.
2. Нормативні акти України. URL: <http://www.nau.kiev.ua>. 2015.
3. Книжкова палата України. URL: [http:// www.ukrbook.net](http://www.ukrbook.net) 2014. pdf .
4. Бібліотека Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua/LIBRAR2014> pdf
- 5 Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua> .2015.pdf.

--	--	--	--

